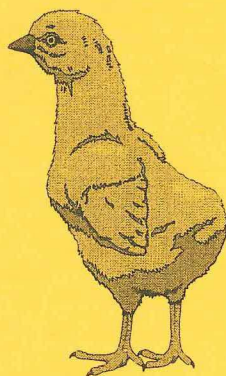

D66
1998
4

OPSCHUDDING

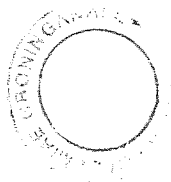
- MEER AMBITIE VOOR D66 -

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Inhoudsopgave

Pagina 4	Inleiding: meer ambitie voor D66
Pagina 6	De identiteit van D66
Pagina 8	Ondertitel: sociaal-liberaal
Pagina 9	Kleur van de stroming
Pagina 10	Partijvoorzitter
Pagina 12	Hoofdbestuur en regio's
Pagina 13	Congres
Pagina 14	Verslaglegging gekozen vertegenwoordigers
Pagina 15	Congres - HB Vragenuurtje
Pagina 16	Congres - Politieke inhoud
Pagina 18	Verkiezingsprogramma
Pagina 20	Adviesraad
Pagina 21	Ledenraadpleging
Pagina 22	Partijreferendum
Pagina 23	Stemadviescommissies
Pagina 24	Intern kiessysteem
Pagina 26	Politiek Scholings- en Vormingsinstituut (PSVI)
Pagina 27	Stichting Wetenschappelijk Bureau (SWB)
Pagina 28	Visiedagen
Pagina 29	Indieningstermijn

Meer ambitie voor D66

De verkiezingsnederlagen van dit jaar hebben binnen D66 tot veel kritiek en teleurstelling geleid. Overwinningen zijn over het algemeen beter voor de moraal. Het is dan ook positief te constateren dat het verlies een krachtige impuls is gebleken voor het denken over vernieuwing. In alle geleidingen van de partij en in het bijzonder onder de jongeren, is een stroom van creatieve ideeën en voorstellen op gang gekomen. De roep om vernieuwing is onmiskenbaar en niet meer te stuiten. De bijdragen van de leden bieden een schat aan materiaal waarmee een vernieuwd D66 de volgende eeuw in kan. Dit is het moment voor D66 om zich klaar te maken voor de 21e eeuw.

Onder de naam *Opschudding* heeft een aantal jonge, vernieuwingsgezinde D66-ers een groep gevormd die met een groot aantal frisse ideeën D66 wil "opschudden".

D66 moet weer in beweging komen, nieuwe ideeën genereren, een nieuwe politieke agenda vaststellen. De innovatieve geest van D66 moet een nieuwe impuls krijgen, zodat D66 weer voorop loopt met ideeën over de samenleving van de komende decennia.

De deelnemers aan *Opschudding* vinden dat D66 zich moet profileren als één van de hoofdstromingen in het Nederlandse politieke spectrum. De herkenbaarheid van D66 moet vergroot worden door het uitwerken van onze politieke identiteit en kernwaarden, en door het aannemen van de ondertitel *sociaal-liberaal*. De herkenbaarheid van D66 kan nog verder versterkt worden door het gebruik van de kleur geel in plaats van groen.

De bijna ritmische afwisseling van verdubbeling en halvering van het aantal zetels is voor een groot deel te wijten aan de halfslachtige deelname van D66 als politieke partij aan het politieke spel. Het werk van D66 blijft tamelijk onzichtbaar voor de burger. D66 verwezenlijkt veel goede ideeën, maar dat levert zelden het bijbehorende electorale succes op. D66 moet ernaar streven over voldoende politiek gewicht - in termen van zetels - te beschikken om de idealen, uitgewerkt in concrete doelen in de verkiezingsprogramma's, waar te kunnen maken. Dit betekent streven naar meer politieke macht als middel, niet als doel op zich.

Hiertoe zijn ingrijpende veranderingen in partijcultuur en partijorganisatie nodig. De partijorganisatie moet in functie gezien worden van het politiek opereren van D66. Zo moet een full-time partijvoorzitter verantwoordelijk zijn voor de strategie van D66 en erop toezien dat alle activiteiten daarbinnen op elkaar afgestemd worden. De diverse activiteiten moeten minder vrijblijvend zijn, waardoor de effectiviteit van de afzonderlijke initiatieven zeker zal toenemen.

Ook andere maatregelen, zoals het vervangen van de Adviesraad door andere instrumenten van ledenraadpleging en discussie, een herstructurering van het Hoofdbestuur, het invoeren van meer politiek debat op de partijcongressen en meer op de politieke praktijk gerichte studies van de Stichting Wetenschappelijk Bureau zullen bijdragen aan professionalisering en nieuw elan in D66.

Heldere structuren zullen de partij ook toegankelijker maken voor leden die graag actief willen worden binnen D66 en voor nieuwe leden. Een stevige structuur biedt een platform voor meningsuiting en vormt een instrument om ideeën ten uitvoer te brengen. De radicale democratie binnen D66 heeft soms onbedoeld geleid tot minder invloed van de gewone leden, en een onevenredig grote invloed in D66 van de randstedelijke zwaartepunten. Mede hierdoor zijn vele goede initiatieven vanuit de leden een vroege dood gestorven. De kloof tussen de gewone leden en de kleine, hechte groep leden rondom de partijtop moet gedicht worden.

De deelnemers aan Opschudding hebben een groot aantal concrete voorstellen bijeengebracht in onderliggend document. De belangrijkste punten zijn verwerkt in moties voor het partijcongres in november.

De organisatorische veranderingen zullen weer ruimte scheppen voor inhoudelijke discussie. Opschudding doet daarom een beroep op alle D66'ers om aan het proces van vernieuwing mee te doen.

De identiteit van D66

- Motie:

OVERWEGEND DAT

D66 een hoofdstroming in de Nederlandse politiek is, met een eigen politieke identiteit en kernwaarden;

BEZORGD DAT

de burger desalniettemin geen duidelijk beeld heeft van de politieke identiteit van D66;

VAN MENING DAT

D66 zich krachtig moet profileren in het politieke spectrum om haar wervingskracht te vergroten;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

een nadere uitwerking van de identiteit en de kernwaarden van D66 de herkenbaarheid van D66 zal vergroten;

EROP WIJZEND DAT

het zich bekennen tot een politieke stroming geen wijziging van de ondogmatische politieke koers inhoudt, maar die koers juist bevestigt en expliciet benoemt;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

een commissie een nadere verduidelijking te laten maken van de identiteit en kernwaarden van D66.

- Toelichting

In de verduidelijking van het D66 profiel door het Hoofdbestuur kunnen de volgende aspecten in overweging genomen worden:

D66 gaat uit van een positief mensbeeld. Wij menen dat burgers in staat zijn verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en voor de samenleving waarvan zij deel uitmaken. D66 vindt de verscheidenheid van mensen en opvattingen positief, en streeft naar een pluriforme en verdraagzame samenleving.

De politiek van D66 is gericht op optimale kansen op persoonlijke ontplooiing voor alle burgers. D66 richt zich niet op de exclusieve belangen van één of meer groepen. Iedere burger moet zoveel mogelijk in de gelegenheid worden gesteld zijn/haar leven in te richten naar eigen goeddunken. Onderlinge solidariteit is nodig om dat voor alle burgers mogelijk te maken. D66 ziet individuele vrijheid en solidaireit niet als tegenstrijdige waarden, maar als twee zijden van dezelfde medaille.

D66 is tegen een betuttelende overheid. De overheid moet zich zo min mogelijk mengen in de persoonlijke levenssfeer, en mag bepaalde samenlevingsvormen of levensbeschouwingen niet bevoordelen ten nadele van andere. De overheid heeft tot taak de voorwaarden te scheppen voor de persoonlijke ontplooiing van alle burgers en die te bevorderen. Dit geldt vooral voor minder geprivilegieerde groepen in onze samenleving, zowel voor mensen binnen en buiten onze landsgrenzen, voor huidige en toekomstige generaties.

D66 wil politiek bedrijven op een open en pragmatische wijze, zonder dogma's en blauwdrukken.

D66 is voor een verdergaande democratisering van het staatsbestel, maar ook van de maatschappij als geheel. Burgers moeten maximale invloed krijgen op hun leven en de maatschappij.

Ondertitel Sociaal-liberaal

- Motie:

OVERWEGENDE DAT

D66 een hoofdstroming in de Nederlandse politiek is met een eigen politieke identiteit en kernwaarden;

BEZORGD DAT

de burger desalniettemin geen duidelijk beeld heeft van de politieke identiteit van D66;

VAN MENING

dat D66 zich helderder moet profileren in het politieke spectrum om haar politieke wervingskracht te vergroten;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

een ondertitel als nadere aanduiding van D66 haar herkenbaarheid als aparte politieke stroming zal vergroten;

ER OP WIJZEND DAT

het gebruiken van een ondertitel geen wijziging van de ondogmatische politieke koers inhoudt;

SPREEKT UIT DAT

de politieke partij Democraten 66 voortaan de ondertitel *sociaal-liberaal* zal gebruiken als nadere aanduiding van D66.

- Toelichting

Door het aannemen van het predikaat *sociaal-liberaal* slaat D66 geen nieuwe weg in, maar positioneert zij zich duidelijker in het politieke spectrum. De politiek van D66 verandert niet, maar wordt wel beter herkenbaar voor de Nederlandse burger, maar ook in de Europese context.

In de politiek van D66 hebben het individu en zijn vrijheid altijd centraal gestaan, terwijl erkend wordt dat sommige taken door het collectief vervuld moeten worden. In andere woorden: "liberaal waar het kan, sociaal waar het moet".

Kleur van de stroming

- Motie:

OVERWEGENDE DAT

D66 een hoofdstroming in de Nederlandse politiek is met een eigen politieke identiteit;

OVERWEGEND DAT

een grotere herkenbaarheid D66 meer ruimte geeft tot het verwezenlijken van haar ambities;

VAN MENING DAT

D66 zich helderder moet profileren in het politieke spectrum om haar politieke wervingskracht te vergroten;

EROP WIJZEND DAT

drie van de vijf grote politieke partijen dezelfde huiskleur hebben, namelijk groen, hetgeen de herkenbaarheid van D66 niet ten goede komt;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

de kleur geel tevens de huiskleur van sociaal-liberale zusterpartijen in andere landen is;

VAN MENING DAT

geel bovendien een uitstekende campagne kleur is;

SPREEKT UIT DAT

geel de nieuwe huiskleur van D66 is.

- Toelichting

Een nieuwe kleur markeert de vernieuwing, een nieuw tijdperk voor D66. De kleur geel wordt nog niet door een andere Nederlandse partij gevoerd, en verhoogt de herkenbaarheid.

Partijvoorzitter

- *Motie:*

CONSTATERENDE DAT

D66 in dertig jaar is uitgegroeid tot één van de vier grote Nederlandse politieke partijen en regeringspartij;

VAN MENING DAT

de partijorganisatie aangepast moet worden aan de positie en de opgaven van de partij;

VASTSTELLENDE DAT

de partijorganisatie van D66 mede om die reden dringend geprofessionaliseerd moet worden;

OVERTUIGD DAT

de coördinatie en sturing van de activiteiten van diverse onderdelen van de partij onvoldoende is en dat een strategische aanpak geboden is;

TEVENS OVERTUIGD DAT

een professionele organisatie door professionals bestuurd moet worden;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

1. uiterlijk op de volgende ALV, in voorjaar 1999, voorstellen voor besluitvorming voor te leggen aangaande alle te treffen maatregelen voor het verkiezen van een full-time betaalde voorzitter binnen de kortst mogelijke periode, maar uiterlijk op het voorjaarscongres 2000;
2. deze voorzitter onder meer met de verantwoordelijkheid voor de strategie te belasten.

- Toelichting

D66 heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een reguliere politieke partij. Het is echter in toenemende mate een handicap dat de partijorganisatie sinds het ontstaan van D66 als beweging niet voldoende is aangepast aan de veranderde rol. De vergaande interne democratie en de belangrijke rol van het individuele lid gaan zo langzamerhand ten koste van de slagkracht van het geheel. Zonder sturing, coördinatie en een zekere mate van partijdiscipline kan een politieke partij niet serieus meedingen naar de macht.

De roep om een professionele partijorganisatie is al sinds lange tijd hoorbaar, en kan sinds de dramatisch verlopen verkiezingen niet meer genegeerd worden. De discussie over een fulltime betaalde voorzitter is ook niet van gisteren en de partij heeft zich daarover reeds eerder beraden. Echter, in het licht van de voorgestelde veranderingen lijkt dit een uitstekend moment om de knoop door te hakken.

Een fulltime voorzitter moet een veel zwaardere rol krijgen dan nu. De verantwoordelijkheid voor strategische planning, afstemming en coördinatie van activiteiten, komt in één hand: die van de partijvoorzitter (uiteraard gesteund en gecontroleerd door de diverse partijorganen).

Hoewel er natuurlijk ingrijpende maatregelen nodig zijn alvorens overgegaan kan worden tot de aanstelling van een betaalde fulltime voorzitter, moet er reeds nu het principebesluit genomen worden dat de aanstelling niet later dan voorjaar 2000 zal plaatshebben (m.a.w. binnen een jaar na het besluit op het voorjaarscongres). Dit, om te voorkomen dat er nog eens jarenlang over gefilosofeerd gaat worden. We roepen het Congres op dit moedige besluit te nemen, in het belang van de partij.

Hoofdbestuur en regio's

- *Motie:*

CONSTATEREND DAT

de roep om een professionele partijorganisatie in D66 steeds sterker wordt;

OVERWEGEND DAT

in een democratische partij als D66 gestreefd moet worden naar de grootst mogelijke inbreng van de leden uit alle delen van het land;

CONCLUDEREND DAT

de opzet van het huidige Hoofdbestuur weliswaar de leden uit de regio's een stem geeft, maar dat dat soms ten koste gaat van de bestuurlijke slagvaardigheid, nodig voor het efficiënt leiden van de partijorganisatie;

OVERTUIGD DAT

beide doelstellingen - beter bestuur en inspraak van leden in de regio's - niet in de structuur van het Hoofdbestuur samengevoegd moeten zijn;

VASTSTELLEND DAT

de contacten tussen Regiohoofdbestuursleden en hun achterban niet optimaal zijn;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

1. de functie van regio-Hoofdbestuurslid af te schaffen;
2. in plaats daarvan de HB vergaderingen afwisselend in de regio's te laten plaatshebben, waarbij de ontvangende regio een vast punt op de agenda heeft;
3. een werkgroep op te zetten die, in samenwerking met de afdelings- en regiobesturen, regelmatig regionale politieke podia organiseert, waar HB-leden en ook TK-leden en EP leden aanwezig zullen zijn ter consultatie;
4. een taakomschrijving per HB-lid vast te stellen en te verspreiden, zodanig dat elk HB-lid een duidelijk afgebakend werkterrein heeft, waarvoor hij/zij tevens als contactpersoon fungeert.

Congres

- Motie:

OVERWEGEND DAT

het partijcongres het hoogste besluitorgaan is in de partij en de politieke koers van de partij moet bepalen;
dat het congres daarom het halfjaarlijkse politieke peilpunt van de partij is;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

het partijcongres niet alleen een centrale ontmoetingsplaats is voor de leden, maar ook dat op het partijcongres de gekozen vertegenwoordigers aan de leden verslag doen over de uitvoering van het verkiezingsprogramma en van moties;

VAN MENING DAT

op dit moment de nadruk zeer sterk ligt op de sociale functie van het congres en op huishoudelijke kwesties, terwijl de politieke functie enigszins naar de achtergrond verdwijnt;

CONCLUDEREND DAT

een congres met een hoger politiek gehalte en meer aandacht voor actuele kwesties een grotere aantrekkingskracht op leden en potentiële leden zal hebben en dat het tevens meer belangstelling van de media zal krijgen;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

de volgende maatregelen te nemen met betrekking tot de partijcongressen:

1. meer ruimte te voorzien voor actuele politieke moties;
2. de mogelijkheid van algemene politieke moties te creëren;
3. het interviewen van partijprominenten te beperken ten gunste van meer politieke activiteiten;
4. een deel van de fringe-meetings te wijden aan de overdracht van kennis en politieke vaardigheden, in de vorm van trainings en seminars.

Verslaglegging gekozen vertegenwoordigers

- *Motie:*

OVERWEGEND DAT

het partijcongres het hoogste besluitorgaan is in de partij en de politieke koers van de partij moet bepalen;

dat het congres daarom het halfjaarlijkse politieke peilpunt van de partij is;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

het partijcongres niet alleen een centrale ontmoetingsplaats is voor de leden, maar ook dat op het partijcongres de gekozen vertegenwoordigers aan de leden verslag doen over de uitvoering van het verkiezingsprogramma en van moties;

VAN MENING DAT

op dit moment de nadruk zeer sterk ligt op de sociale functie van het Congres en op huishoudelijke kwesties, terwijl de politieke functie enigszins naar de achtergrond verdwijnt;

CONCLUDEREND DAT

een congres met een hoger politiek gehalte en meer aandacht voor actuele kwesties een grotere aantrekkingskracht op leden en potentiële leden zal hebben en dat het tevens meer belangstelling van de media zal krijgen;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

de volgende maatregel te nemen met betrekking tot de partijcongressen: als vast punt op de agenda op te nemen de jaarlijkse verslaglegging van de gekozen vertegenwoordigers op landelijk en Europees niveau, op basis van een jaarverslag dat ruim tevoren aan de leden beschikbaar is gesteld.

Congres-HB vragenuurtje

- Motie:

OVERWEGENDE DAT

het partijcongres het hoogste besluitorgaan is in de partij en de politieke koers van de partij moet bepalen;

dat het congres daarom het halfjaarlijkse politieke peilpunt van de partij is;

CONSTATERENDE DAT

het hoofdbestuur door het congres gekozen is en aan het congres verantwoording verschuldigd is;

OVERWEGENDE DAT

het congres het HB een goede gelegenheid biedt om verslag te leggen van het afgelopen jaar, om vragen van de leden te beantwoorden en om suggesties van leden in ontvangst te nemen;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

een HB-vragenuurtje als vast punt op de congresagenda op te nemen, teneinde vragen te beantwoorden en suggesties te behandelen, op basis van een jaarverslag dat ruim tevoren aan de leden beschikbaar is gesteld.

Congres-politieke inhoud

OVERWEGENDE DAT

het partijcongres het hoogste besluitorgaan is in de partij, en de politieke koers van de partij moet bepalen;

dat het congres daarom het halfjaarlijkse politieke peilpunt van de partij is;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

de discussie op het partijcongres verievendigd kan worden door het gericht uitnodigen van andersdenkenden;

dat een dergelijke nieuwe inbreng van derden de discussie aanscherpt en verfrist, waardoor D66 zich als ideeënpartij profileert;

VAN MENING DAT

op dit moment de nadruk zeer sterk ligt op de sociale functie van het congres en op huishoudelijke kwesties, terwijl de politieke functie enigszins naar de achtergrond verdwijnt;

CONCLUDEREND DAT

een congres met een hoger politiek gehalte en meer aandacht voor actuele kwesties een grotere aantrekkingskracht op leden en potentiële leden zal hebben en dat het tevens meer belangstelling van de media zal krijgen;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

de volgende maatregel te nemen met betrekking tot de partijcongressen: de politieke debatten te verlevendigen door het uitnodigen van andersdenkenden uit diverse sectoren van de samenleving.

- Toelichting

De partijcongressen worden onverdeeld ervaren als gezellig en een goede gelegenheid om mensen te ontmoeten en het netwerk te onderhouden. De politieke kant verdwijnt langzamerhand naar de achtergrond. De plenaire debatten kennen een magere deelname van de leden, en ook de fringemeetings worden - uitzonderingen daar gelaten - maar matig bezocht.

Het Congres is in principe het hoogste besluitvormingsorgaan, waarin de leden mede de politieke koers van hun partij kunnen bepalen, die vervolgens wordt uitgevoerd door de fracties. In de praktijk is het uitzetten van de politieke koers echter verschoven van het congres naar de Tweede Kamerfractie.

Een geanimeerd politiek debat moet weer het hoofbestanddeel van het congres vormen. Het uitnodigen van niet-leden om een bijdrage te leveren aan het congres zal extra prikkelend werken in de discussie. Een "heet" politiek congres zal ook een grotere aantrekkingskracht hebben op de leden en op de media.

Daarnaast moet op het Congres ook verantwoording worden afgelegd door de gekozen vertegenwoordigers in de diverse politieke organen op nationaal en Europees niveau. Hiertoe wordt vooraf een jaarverslag toegezonden aan de leden (eventueel in de Democraat of via Internet), op basis waarvan vragen gesteld kunnen worden. Dit geeft de vertegenwoordigers tevens inzicht in de punten die op dat moment voor de leden prioriteit hebben.

Verkiezingsprogramma

- *Motie:*

OVERWEGEND DAT

een verkiezingsprogramma de basis is van het politieke handelen van de gekozen vertegenwoordigers gedurende één regeerperiode;

TEVENS OVERWEGEND DAT

het verkiezingsprogramma een instrument is om zich in het politieke spectrum te positioneren en om het publiek duidelijk te maken waar de partij voor staat;

CONCLUDEREND DAT

de verkiezingsprogramma's van D66 soms hun doel voorbij schieten door hun lengte en grote mate van detail, waardoor ze nauwelijks gelezen worden;

EROP WIJZEND DAT

er D66 verkiezingsprogramma's geschreven worden voor diverse bestuurslagen, maar dat het publiek meestal het programma voor de Tweede Kamerverkiezingen als uitgangspunt neemt;

er een scheiding aangebracht moet worden tussen de algemene, tijdloze beginselen van D66 en de concrete, actuele issues voor de komende regeerperiode;

OVERTUIGD DAT

er één basisdocument opgesteld moet worden voor de hele partij, dat slechts wordt aangepast indien de uitgangspunten van de partij veranderen;

dat op basis van dat document verkiezingsprogramma's worden geschreven voor de verschillende bestuurslichamen, met concrete voorstellen voor de komende termijn;

dat er tenslotte regelmatig een standpuntenbundel gepubliceerd moet worden, waarmee de uitvoering van de ideeën en de partijkoers getoetst kunnen worden;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

de opzet van het verkiezingsprogramma en het basisdocument te wijzigen als aangegeven in de toelichting, en de invoering van een standpuntenbundel die regelmatig bijgewerkt wordt en die beschikbaar wordt gemaakt aan alle leden.

- Toelichting

De verkiezingsprogramma's van D66 zijn weliswaar inhoudelijk van hoge kwaliteit, maar weinig praktisch in het gebruik. Door de lengte en complexiteit zijn er zelfs onder de trouwste D66-leden maar weinigen die het werkelijk helemaal lezen.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de positionering in het politieke spectrum en de concrete plannen voor de komende termijn. Het eerste, vastgelegd in het basisdocument, is vrijwel tijdloos. D66 zal over vier jaar vermoedelijk nog steeds dezelfde plaats innemen in het politieke spectrum als nu. De algemene richting van de partij zal in een paar jaar tijd niet dramatisch veranderen. De uitgangspunten hoeven daarom niet in een verkiezingsprogramma te worden vastgelegd, aangezien dat een relatief korte termijn bestrijkt.

De verkiezingprogramma's daarentegen moeten zo leesbaar mogelijk worden en in heldere termen stellen wat de te kiezen D66'ers de komende jaren willen realiseren. Dit zal het verkiezingsprogramma meer toegankelijk maken voor een groter publiek.

Er moet niet vergeten worden dat er ook nog lokale, regionale en Europese verkiezingsprogramma's zijn, die in de huidige situatie enigszins naar de achtergrond verdwijnen. In de voorgestelde opzet zullen alle verkiezingsprogramma's op dezelfde, herkenbare D66 basisbeginselen geschreven worden en verschillen ze onderling door de concrete voorstellen. Die voorstellen zijn op die manier ook precies toegesneden op het bestuurlijk gebied waarvoor ze bedoeld zijn.

Tenslotte zal een regelmatig verschijnende standpuntenbundel het de kiezers mogelijk maken te kijken wat de meningen en de prioriteiten van het congres zijn en welke koers de partij op langere termijn vaart.

Adviesraad

- Motie:

OVERWEGENDE DAT

de gekozen vertegenwoordigers van D66 de achterban in de partij moeten kunnen raadplegen;

VASTSTELLEND DAT

de Adviesraad, voor dat doel opgericht, in de praktijk niet voldoende benut wordt door de doelgroep;
dat er vrijwel geen band is tussen de Adviesraad-gekozenen en kiezers (D66 leden), zodat de Adviesraad niet functioneert zoals oorspronkelijk bedoeld was;

OVERTUIGD DAT

de aanwezige kennis en vaardigheden van de leden van de adviesraad veel beter benut kunnen worden dan nu het geval is;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

ALV 68 een voorstel tot wijziging van het Huishoudelijk reglement (Statuten) voor te leggen ter opheffing van de Adviesraad.

- Toelichting

Hoewel het nut van een instrument tot raadpleging van en advisering door de leden onbetwist is, is Opschudding van mening dat in de praktijk is gebleken dat de Adviesraad geen adequaat instrument is. Door de organisatie van D66 hebben de leden voldoende mogelijkheden hun vertegenwoordigers rechtstreeks aan te spreken, bijvoorbeeld op het Congres. Dit verzwakt in de praktijk de rol van een Adviesraad in een partij als D66.

Opschudding pleit daarom voor afschaffing van de Adviesraad en invoering van een aantal andere instrumenten tot raadpleging en advisering.

Ledenraadpleging

- *Motie:*

OVERWEGENDE DAT

de gekozen vertegenwoordigers van D66 de achterban in de partij moeten kunnen raadplegen;

OVERTUIGD DAT

de aanwezige kennis en vaardigheden van de leden veel beter benut kunnen worden dan nu het geval is;

VAN MENING DAT

de interne discussie in D66 aanmerkelijk bevorderd zal worden door het instellen van een laagdrempelig discussie- en raadplegingsmedium;

VOORTS OVERWEGENDE DAT

D66 voorstander is van directe democratie;

VAN MENING DAT

er nieuwe instrumenten gevonden moeten worden voor raadpleging van de leden door de gekozen vertegenwoordigers;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

de volgende instrumenten voor ledenraadpleging en discussie in te voeren:

- Postbus 66 aan alle leden beschikbaar te stellen via de D66-site en e-mail;
- een nieuwsbrief in te voeren die met grote regelmaat verschijnt, en waarin de leden punten kunnen aandragen voor de politieke agenda van D66, en hun mening kunnen geven over gevoerd beleid.

Partijreferendum

- *Motie:*

CONSTATERENDE DAT

veel besluiten binnen D66 genomen worden door de ledenvergadering volgens het principe van *one man, onevote*;

OVERWEGENDE DAT

- ledenvergaderingen slechts twee maal per jaar plaats vinden;
- het organiseren ervan duur en tijdrovend is;
- besluiten die op dit moment alleen door de ledenvergadering genomen kunnen worden, ook genomen zouden kunnen worden door een schriftelijk partijreferendum;

TEVENS OVERWEGENDE DAT

via een dergelijk referendum een groter deel van de leden betrokken wordt dan op een partijcongres, waardoor de betrokkenheid van de leden bij D66 vergroot kan worden;

EROP WIJZEND DAT

de mogelijkheden van een dergelijk referendum per e-mail en internet onderzocht moeten worden;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

voorstellen te doen voor een wijziging van de Statuten/Huishoudelijk reglement die de regels van een partijreferendum vastlegt.

Stemadviescommissies

- Motie:

OVERWEGEND DAT

D66 een voorstander is van de grootst mogelijke democratie en transparantie, ook in interne aangelegenheden;

TEVENS OVERWEGEND DAT

de huidige instrumenten en procedures in de vaststelling van kandidatenlijsten in de praktijk niet altijd leiden tot fracties die een volledige en betrouwbare afspiegeling zijn van de voorkeuren van de kiezers;

CONCLUDEREND DAT

de adviezen van diverse stemadviescommissies veelvuldig aanleiding hebben gegeven tot kritiek en conflicten;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

de volgende ALV een wijziging van het Huishoudelijk Reglement ter besluitvorming voor te leggen die de Stemadviescommissies verplichten de stemadviezen per kandidaat te motiveren op basis van het profiel (de selectiecriteria).

- Toelichting

Over het nut en functioneren van een stemadviescommissie wordt al sinds jaar en dag gediscussieerd. Het is duidelijk dat er een mechanisme nodig is om een evenwichtig samengestelde lijst te krijgen, maar de ervaringen met het huidige systeem zijn vaak negatief.

Een deel van de problemen kan worden ondervangen door de stemadviescommissie de voorgestelde lijst te laten toelichten. Er moet per kandidaat gemotiveerd worden op welke punten hij/zij aan het door het Congres vastgesteld profiel voldoet, en hoe dit de plaatsing op de advieslijst rechtvaardigt.

Intern Kiessysteem

- Motie:

CONSTATERENDE DAT

D66 voor haar interne verkiezingen gebruik maakt van een systeem gebaseerd op punten (het zogenaamde Borda-systeem);

OVERWEGENDE DAT

dit systeem uitnodigt tot strategisch stemmen, waardoor niet alle leden de kandidaten op hun stemformulier in die volgorde zetten waarin ze hen het liefste op de lijst zouden willen hebben;

dat dit systeem een grote mate van willekeur kent, doordat de uitslag afhangt van het aantal punten dat aan de hoogste kandidaat op een stembiljet toegekend wordt;

dat dit systeem de vrijheid van de leden beperkt doordat een minimum en een maximum aantal in te vullen kandidaten voorgeschreven wordt;

dat er andere methodes bestaan, gebaseerd op het zogenaamde Enkelvoudige Overdraagbare Stem (EOS)-systeem (in het Engels bekend als STV, Single Transferable Vote), die geen van deze nadelen hebben;

dat EOS al jaren en met veel succes gebruikt wordt onder andere bij de parlementsverkiezingen in Ierland en Australië;

dat het EOS-systeem het voor de leden alleen maar makkelijker maakt, aangezien deze nog steeds de kandidaten in volgorde in moeten vullen, maar nu zonder minimum- en maximum-aantal;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

zo spoedig mogelijk een HR-wijzigingsvoorstel in te dienen om het interne kiessysteem gebaseerd op punten, in elk geval op landelijk niveau en hoger te vervangen door een systeem gebaseerd op de Enkelvoudige Overdraagbare Stem

- Toelichting

Wat verandert er?

Voor de leden verandert er niet zoveel: het systeem van voorkeurslijstjes blijft behouden, alleen het telsysteem waarmee die voorkeuren in een einduitslag worden omgezet verandert. Leden krijgen wel meer vrijheid: het minimaal en maximaal in te vullen aantal kandidaten verval.

Hoe werkt EOS?

Eerst wordt de kiesdeler bepaald; deze is gelijk aan het aantal geldige stembiljetten gedeeld door het aantal te verdelen zetels of lijstplaatsen. Na het bepalen van de kiesdeler begint het tellen van de stemmen, eerst alleen van de eerste voorkeuren die op de stembiljetten staan aangegeven. Het uitgangspunt bij EOS is dat per zetel niet meer steun nodig is dan het aantal stemmen van de kiesdeler. Eventuele "overschotten" worden daarom overgedragen aan andere, nog niet gekozen, kandidaten in overeenstemming met de voorkeurslijstjes op de stembiljetten. Je stem komt daarmee vooral terecht waar die het hardst nodig is.

Na het overdragen van de eerste overschotten worden de stemmen opnieuw geteld. Kandidaten die nu - dankzij de overschotten van A - boven de kiesdeler uitkomen worden gekozen, hun overschotten worden weer overgedragen, enzovoort. In totaal brengt je als lid dus 1 gehele stem uit (vandaar de naam Enkelvoudige Overdraagbare Stem), deze wordt alleen in stukjes gehakt en over de kandidaten op je lijstje verdeeld.

Hoe maakt EOS een einde aan strategisch stemmen?

Stel dat uw voorkeur uitgaat naar een paar topkandidaten, die vrij zeker zijn van een plaats bovenaan de lijst, met daarna een "eigen" kandidaat (die dus in feite een "subfavoriet" is). Uit strategisch oogpunt vult u echter niet je werkelijke voorkeur in, maar precies het omgekeerde: eerst de subfavoriet, daarna de topkandidaten. Het resultaat is dat de uiteindelijke uitslag niet overeenkomt met de werkelijke ledenvoorkeur voor de samenstelling van de fractie, maar grotendeels op toeval berust. In EOS komt het grootste gedeelte van je stem toch al terecht bij de kandidaat die je stem het hardst nodig heeft. Strategisch stemmen levert dus niets meer op.

Ingewikkeld?

Mensen die EOS voor het eerst krijgen uitgelegd noemen het systeem wel eens "ingewikkeld". Misschien lijkt dat zo, maar het concept van "je stem komt terecht waar die het hardst nodig is" is zeker te begrijpen. Bedenk in ieder geval dat EOS in Australië, Ierland, Malta en de VS al jaren succesvol wordt toegepast. Vraag u ook af of u in het huidige systeem eigenlijk wel precies begrijpt wat er met uw stem gebeurt: hoeveel D66-leden zijn zich er op dit moment bijvoorbeeld van bewust dat als het maximum-aantal in te vullen kandidaten van 15 naar 10 wordt gebracht, dezelfde stembiljetten ineens een heel andere uitslag kunnen opleveren?

*Een uitgebreide uitleg met rekenvoorbeelden is te vinden op de internet:
<http://welcome.to/opschudding>*

PSVI

- Motie:

OVERWEGENDE DAT

D66 een politieke hoofdstroming is met een eigen politieke identiteit en kernwaarden;

TEVENS OVERWEGEND DAT

het uitdragen daarvan alleen mogelijk is wanneer de gekozen vertegenwoordigers van D66 over voldoende vaardigheden en kennis beschikken;

VAN MENING DAT

het PSVI het aangewezen orgaan is voor de opleiding van die vertegenwoordigers;

TEVENS VAN MENING DAT

in de praktijk blijkt dat niet alle gekozen D66 vertegenwoordigers middels de PSVI-opleidingen de benodigde basisvaardigheden hebben opgedaan;

CONSTATEREND DAT

het voor de partij van groot belang is dat het PSVI-cursusaanbod goed aansluit bij de praktijk van politiek en bestuur, en dat het van hoge kwaliteit, actueel en gevarieerd is ;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

- het voorjaarscongres 1999 een voorstel voor te leggen betreffende een verplichting voor gekozen vertegenwoordigers tot het volgen van voor hun functie relevante cursussen;

- het PSVI op te dragen een evaluatie van het huidige cursusaanbod uit te voeren, gevolgd door voorstellen tot verbetering.

Stichting Wetenschappelijk Bureau

- Motie:

OVERWEGENDE DAT

het SWB voor de partij van groot belang is voor het in wetenschappelijk perspectief onderbouwen van haar concrete standpunten op middellange en lange termijn;

CONSTATERENDE DAT

de SWB haar onderwerpen doorgaans zeer sterk theoretisch en filosofisch benadert, waardoor soms de relevantie voor concreet beleid onduidelijk is;

VAN MENING DAT

de SWB zich met haar publicaties en conferenties moet richten op meer concrete, actuele en beleidsrelevante onderwerpen dan nu het geval is;

TEVENS VAN MENING DAT

alle door de SWB gepubliceerde documenten op internet beschikbaar moeten zijn, en in toegankelijke en verkorte vorm aan alle leden ter beschikking moet worden gesteld, bijvoorbeeld in de Democraat;

SPREEKT UIT DAT

de SWB jaarlijks een door het congres goed te keuren jaarplan moet opstellen, waarover de TK-fractie, de EP-fractie en het Hoofdbestuur vooraf geraadpleegd worden.

Visiedagen

OVERWEGENDE DAT

D66 het politiek-maatschappelijk debat wil blijven opschudden met nieuwe ideeën voortkomend uit een integrale visie op de toekomst;

CONSTATEREND DAT

er binnen D66 weinig podia zijn waar visie-ontwikkeling plaatsvindt;

TEVENS CONSTATEREND DAT

op dit moment veel vernieuwende ideeën die binnen de partij het licht zien niet strategisch worden ingezet om de politieke agenda te bepalen en D66 te profileren;

OVERWEGENDE DAT

de oorzaak daarvan voor een groot deel moet worden gezocht in het niet voldoende ontwikkeld hebben van een integrale visie op belangrijke politiek-maatschappelijke thema's, waardoor afzonderlijke ideeën niet in een coherente strategische aanpak 'verankerd' kunnen worden;

SPREEKT UIT

dat er minstens twee maal per jaar visiedagen moeten worden georganiseerd rondom een actueel politiek-maatschappelijk thema, waar door geïnteresseerde leden en leden met een bepaalde expertise vanuit verschillende invalshoeken een integrale visie ten aanzien van dat thema kan worden ontwikkeld.

Indieningstermijn

- *Motie:*

CONSTATERENDE DAT

D66 momenteel een indieningstermijn kent voor congresvoorstellen betreffende verkiezingsprogramma's, statuten en huishoudelijk reglement van drie maanden;

dat deze termijn soms tot gevolg heeft dat een voorstel dat op een congres wordt ingediend als organisatorische motie en dat een van deze onderwerpen betreft, pas twee congressen later in definitieve vorm ter stemming kan worden voorgelegd (zoals op dit congres het geval is);

OVERWEGENDE DAT

dergelijke lange termijnen een flexibel en adequaat reageren van de partij zeer bemoeilijken;

dat het ook met een enigszins kortere termijn mogelijk is om alle leden van tevoren op de hoogste te stellen van het betreffende voorstel;

SPREEKT UIT DAT

de indieningstermijn voor congresvoorstellen betreffende verkiezingsprogramma's, statuten en huishoudelijk reglement wordt teruggebracht naar twee maanden;

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP

op de eerst mogelijke ALV een voorstel in te dienen om dit door te voeren;

Reageren?

opschudding@adn-internet.com

Opschudding op internet

<http://welcome.to/opschudding>

Route66

Wilt u Route66, het elektronische memo van Opschudding ontvangen? Stuur u dan een leeg emailtje naar s.route66@adn-internet.com en u ontvangt elke donderdagochtend Route66 in uw elektronische brievenbus.

99004283

Opschudding is een initatief van:

*Andor Admiraal
Marc-Jan Ahne
Harry van Alphen
Atilla Arda
Suzanne Bakker
Herman Beun
Kees Bezemer
Joost Boermans
Jan Brink
Robbert-Jan Bron
Arthur van Buitenen
Thomas van Dalen
Mark van Dam
Fred Dekker
Radboud van Delft
Jeroen van Dillen
Raymond Van Doorn
Frans van Drimmelen
Ingrid van Engelshoven
Benito Fraenk
Mark Giebels
Boris van der Ham
Dennis Hesseling
Rob van der Hilst
Floor Kist
Erik-Jan Kleingeld
Udo Kock
Lousewies van der Laan
Michael Mol
Roelof van Netten
Jeroen Nugteren
Andre Opdam
Steven Pieters
Fritz van Rikxoort
Rik Rolleman
Michiel Ruis
Michiel Scheffer
Wendelmoet Stocks
Ageeth Telleman
Sophie In 't Veld
Stefanie van Vliet
Peter Winkelman*